

430 Examen Missionariorum. Tom. III. Pars III.

quod est v. gr. in Italia idioma Etruscum cum pronuntiatione Romana.

DE MODERATIONE VOCIS.

434 **V**ocem debet ita Ecclesiasticus Orator moderari, ut ab oratione non discordet; sed rebus, quas tractat, vox sit accommodata: aliud enim vocis genus, nempe acutum, & concitatum, requiriatur ad exprimendum zelum Dei: aliud, scilicet humile, & demissum, ad confundandum peccatores timore propriae conscientie pertinet. Ad exprimendum gaudium, vox esse debet lenis, & remissa. Ad dolorem animi manifestandum, vehemens quidam, & gravis sonus vocis requiriatur.

Itaque non debet Orator immoderatis vociferationibus uti, ubi remissa vox requiriatur, & lenis; neque uti leni, & remissa voce, ubi aliqua facies asperitas, ne frigida evadat oratio; similiiter quamdam vocis molitatem, vel magnitudinem non affecte: nimiam in dicendo tametatem, & celeritatem effugiat: Et tandem omnem cantilenam vitare studeat, sed solum familiariter, liberam & naturalem dicendi formam adhibeat; cauteisque ne uno semper vocis fono tota constet oratio.

DE ACTIONE.

435 **A**cio Oratoris, qua est individua pronuntiationis comes, & complementum, in motu & gestu corporis sita est: debet ergo Ecclesiasticus Orator eo modo, quo vocem, gestum rebus accommodante, de quibus tractat: oculi sunt principi pronunciationis comites, quorum intentione, & remissione, coniectu, & hilaritate, affectiones exprimuntur.

In gestu itaque & motu corporis haec Concionator eavere debet: scilicet, ne eodem semper gestu, neque manu eodem modo complicita, neque semper eadem vultus moderatione utatur. Ne pulpitum manus percussat, nisi quando rei magnitudo poterit. Ne per pulpitum cursit, vel saltet. Ne in pulpite unquam corpore innatetur, vel medium corpus demittat; sed rectus stet, aut sedeat. Ne, quando maximè commovere studet, oris speciem immutet, quod risum potius, quam commotionem exicit, nec labia lambat, vel mordet. Ne caput in latus inclinet. Ne supercilia contrahat, deducat, vel remittat. Ne humeros attollat, nec rufus contrahat. Ne brachium tanquam gladiatori immoderate prosciatur, quamvis moderate projectus sit tenuum orationis, quo interdum feruntur animi. Ne sistrum jactet, nisi in maximo sermonis calore. Ne manus supra os, vel oculos immediate ponat, nec demittat infra pedes. Ne manus ad femur apponat, nisi raro, cum ad indignationem movere voluerit. Ne pede suppoliat, nisi cum de rebus maximis agit. Ne digitorum gestum indecorum adhibeat; nec ipsorum argutis utatur. Ne crebro expuat, vel tussiat, nisi necessitate coactus.

Alia indecora simili fugiat, studeatque, ut actio sit libera, ac naturalis, non affectata; item nobilis, generosa, & spiritu plena, sancta, contingens, & sine precipitatione: quod totum faciliter consequetur, si in principio sue exercitationis in hac arte concionandi peritos Magistros consulat, à quibus eruditur, & corrigitur.

PARS TERTIA.

Examen Missionariorum.

436 **Q**uoniam ipsum Missionarii nomen aperte satis admonet, eum, qui tam precipuum Apostolicum opus aggregi cupit, debet esse Missum; dicente Apolo ad Rom. 10. *Quonodo prædicabunt, nisi misserint?* Ideo primum, adverteri unusquisque, qui talentum verbum Dei annuncandi obtinuit, ne temeriter ad hoc munus obendum se ingeneret; sed solum, si Deo interiori inspirante, ab ipso sit vocatus tanquam Aaron; quod facile dignoscere poterit, si pro unico & principali fine habeat, minime tempore aliquod emolumentum, sed Dei gloriam, & An-

timatum profectum. Et tunc obtenta prius Ordinarii facultate, suorumque Superiorum benedictione, opus tam Deo charum aggrediarur.

437 Secundo: Hoc peracto, cum uno, vel duobus focus (prout loci Ordinatio placuerit) omni cum devotione ac modestia ad civitatem pergens, seu locum, ubi Apostolicani Missionem exercere voluerit; antequam incipiat, premonstrum faciat Parchum de suo adventu, & fine, ut ille ibi assit, & favet in cunctis, quae ad suum Ministerium conductent.

438 Tertio: Civitatem, seu locum ingrediens unus imaginem Crucifixi anteferat, alter vero campanulam, qua dato triplici signo, alta voce laudabit Sanctissimum Iesu Christi Nomen, vel Sacramentum, & Immaculata Virginis Marie sine macula originali conceperat.

439 Quartu: Magis elevando vocem, dicat: *Venite filii, audite me, timorem Domini docebo vos;* vel alium consilium texum, aut aliquam orationem jacularium lingua vulgari, que sibi ad communendum populum, ipsiusque ad Ecclesiam convocandum, magis apta videbitur.

Hinc quis processionaliter incidentes, Litanias B.M.V. canere poterunt, vel coronam recitare; & plateas, aliquae loca populo magis frequenter transeundo, aliquantulum fistat, & verba aliquia exhortationis faciat ad excitandos otiosos: *Quid hic statis tota die otiosi? Querite Dominum, dum inveniri potest;* vel aliud simile; & sic omnes post te conabuntur trahere.

440 Quinto: Cum in Ecclesiam fuerit populus congregatus, pulpitum Missionarius ascendat, & primum de ipsa Missione sermonem habeat, pro quo assumere poterit thema illud, Exodi 3. *Qui est, missis me ad vos;* ostendens se tanquam Moysem à Deo misum ad eos liberatos ab hijs presentis seculi Egypto, & à miserabilis servitute diaboli. Sermonem autem in tria puncta dividere poterit, differendo videlicet: Primo, de Dei gloria. Secundo, de Animarum salute. Tertio, de Emendatione vite. Invitet omnes ad penitentiam, ad compunctionis lacrymas, & ad peccatorum suorum integrum atque lacrymabilem confessionem, pro qua excipienda, sepe, ac socium exhibeat, si is quoque Confessarius fuerit: nec non alios probos audeundos Confessarios per facilitiori expeditione adhucetur.

Denique: Si Indulgentiam plenariam genet (uti Missionarii mei Ordinis tenent, ex num. 445.) habita prius Ordinarii benedictione, & in Regnis Bullae, Commissionari Cruciae licentia, Indulgentiam publicet, & ad illam, designata die (que poterit esse ultima, & Dominica) lucrandam invitet.

441 Sexto: Quolibet mane Missum celebrabit, in cuius fine (si circumstanti loci, & personarum attentis, judicaverit expedire) hanc parum utili erit, verba pauca, sed fructuosa ad auditores habere, aliquod Missus mysterium, vel texum currentis Euangeli, seu Epistole, breviter declarando: Et post gratias Deo actas reliquum matutini temporis in audiendis Confessionibus infuntem, vel in aliquod aliud pietatis officium: ut in sedulis inimicorum odiis, assistendo moribundis, in Sacramento Eucharistie ad infirmos afficiendo, & in aliis similibus pietatis, & charitatis operibus, ostendens se in cunctis Animarum salutem, Deique cultum, & famulatum querere.

442 Septimo: Actum Missionis perficer hoc pacto. Populum prævenire poterit, affigendo per locum telleras convocationis, in quibus dies, & hora Missionis, & concionis notentur. Dic præfixa accende, cum per solita Campanæ signa excitat. Et si opus fuerit, ipse cum socio Vesperatum hora cum Crucifixo & campanula ad eundem convocandum exhibet, & secum ad Ecclesiam perducet.

Ibi post Vespertas ad locum aptatum ascendet, per horam dimidium doctrinam Christianam, articulosque fidei explanabit. Utilius erit, & simul iugendum, si fiat per oppositionem prætorum aptiorum, ad hunc effectum prius electorum, & tunc ante Missionarium cotam populo dispositorum, quorum unum à Missionario de articulo Doctrinae Christianæ interrogatum, si erit, aliud corrigat, & Missionarius supra illo puncto suam declarationem addat, siue prosequatur.

Post dimidiam horam doctrinæ Christianæ, quadragesima hora cum populo genitissimo expendet in oratione menta-

De Causa formalis. Cap. IV.

431

mentalib, vel locali, ipsam dirigendo pro S. R. Ecclesiæ exaltatione, Principum Christianorum pace, & concordia, & herefum extirpatione.

Statim (si fieri potest) apud Sacerdos, aut Clericus, in organo (si pulsari poterit) aut proprie Missionarium Itans cantuunculam more loci modeste canere poterit, quae sit materia concionis conformis.

Inde Missionarius in eo loco, aut in pulpito concionem habebit per tres horas quadrantes, in cujus finem, diem, & horam future concionis designabit.

Prima concio esse poterit de Confessione, & ejus partibus essentialibus, maxime agendo de integritate, dolore, & propofito. Aliis vero diebus sequentibus materiam concionum affuntes, prout melius animarum necessitati viderit expedire: videlicet de quatuor Novimis, Morte, Judicio, Inferno, & Paradiso.

De die misericordia in pariendo vere penitentibus. De malo proclamantibus converti ad Deum. De gravitate, & fideitate peccati mortalis.

Supra omnia autem validè fructuosum erit, in modo neccesarium, de dictum Praeceptis Decalogi, de Praeceptis Ecclesiæ, & septem virtutis capitalibus sermones contene: ut plebs ignorare clare & distincte legem Dei ad dicere valeat, & quo obsecrare, quoque vitare teneatur, agnoscat, ne forte de ipsis Predicatorebus suis conqueratur Dominus, dicens: *Parvuli poterunt prearem, & non erat, qui frangeret eis.* Hinc haud parum profectum erit, si aliquibus diebus à diebus concionis distinctis: horum ad doctrinam Christianam, & premissa praecpta explanandam affutat; & quibus quid dicūras, fusæ habes in tono t.

443 Octavo: Hoc salutarium Sacre Missionis exercitium haud habet præscriptum tempus: perdure autem solem per quindecim, decem, aut octo dies. Prostabi potest ad mensum, si necessitas potuerit; quod magis expediti est pro doctrina Christiana in opibus, & locis rudibus.

Eo tempore poterunt quinque, aut octo conciones, ut supra num. 442. fieri, juxta locorum & personarum opportunityem.

444 Nonò denique. Ad magis excitandam populi devotionem, poterit Missionarius sue Missionis temporibus duas, aut tres Processiones ordinare cum interventione Cleri. Primam in principio Missionis pro disponitione Cleri. Primam in principio Missionis pro disponitione Cleri.

Secundam in medio pro penitentia exemplo ad peccatores commovendos, in qua deferent imaginem Crucifixi grandem cum luminibus, quantum fieri potest, ferentibus Clericis, Sacerdotibus, Religiosis, aut Confratribus, & Congregatis supra caput, & collum penitentia, ac mortificationis instrumenta. Et tunc ferme erit de Passione Domini, vel de penitentia agentia in remissionem peccatorum.

Tertiæ tandem Processionem facit in fine Missionis pro granaria actione, qua fieri cum laetitia magna simul & devotione, deferendo imaginem Beatis Virginis festivæ ornata, campanis pulsantibus, canendo hymnum, *Te Deum laudamus;* insuper gaudi, ac laudes Psalmos, & Cantica. Inde erit sermo de gratia Deo agendis pro beneficiis cunctis, tum spiritualibus, tum corporalibus, generalibus, & particularibus, precipiè ipsius Missionis tempore ab omnium bonorum largitore collatis. Cui & Ego pro ceteris gratias ago, pro hujus Examinis Ecclesiastici Initio, Incremento, & Meta.

INDULGENTIA PLENARIA

Concessa Missionarii Ordinis Minorum de Observantia Sancti Patris Francisci, & Christi fideliibus, ad quos idem Missi accesserint.

INNOCENTIUS PAPA XII.

Universi Christi fideliibus præsentes litteras inspectoris, salutem, & Apostolicam benedictionem.

445 **C**œlestium munierum thesaurorum, quorum dispensatores esse nos voluit Aeternissimus, libenter illis impartimur, quos pro sua in Deum & proximos charitate, & Christianæ Religionis zelo, animarum salutem omni studio procurare intelligi-

mus. Quo in genere eum Fratres Minores Ordinis Sancti Francisci de Observantia habemus, cosque in primis, quos Dilecti Filii corundem Fratrum Superiores ob hanc causam hoc ipso, & consequentiis annis in diversas Provincias Christianæ Recepimus, mittere constituerunt: Nos sane eorumdem

Fratrum pietatem, ac operam, concursum ad quos illi intendi erunt, religionem, & devotionem ipsius ritualibus gratis confore, atque augere cupientes, supplicationibus dilecti filii Matthæi à Sancto Stephano dicti Ordinis Ministri Generalis Nobis super hoc humiliter portentis inclinati, piamente illius de liberationem, quantum cum Domino possumus, promovere volentes: de omnipotenti Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus & singulis Fratribus dicti Ordinis, tan Reformatis, quam non Reformatis, Ministro Generali ejusdem Ordinis subiectis,

ad Missiones in quibusvis locis de Ordinariis licentia respectivæ exercendas in futurum mittendis (ubi tamen non erunt Missionarii Congregationis de Propaganda Fide) & aliis utriusque sexus Christiani Fidelibus, ad quos ipsi mittendi accesserint, novitatem, & Apostolicam benedictionem per praesentes impartimus: Nec non istud vere penitentibus, & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui pro Sancta Romana Ecclesiæ exaltatione, Principum Christianorum unione, infidelium conversione, heresum extirpatione, prout unicuique suggesteret devotio, pias ad Deum preces effuderint, Plenarium omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino Auctoritate Apostolica tenore praesentium pro una vice dumtaxat pro unaquaque Missione de Ordinariis locorum licentia respectivæ facienda, concedimus, & enlargimus. Hortantes Venerabiles Fratres, Patriarchas, Prelates, Archepiscopos, Episcopos, & alios Ecclesiæ Prelatos, & Reatores, ac verbi Dei Predicatores ut in suis quibusvis Ecclesiis, cum populus frequentior fuerit, praesentes litteras, & omnia in eis contenta publicant, & publicari faciant, ac omnem eisdem Fratribus, tam Reformatis, quam non Reformatis, favorem, & auxilium in premis praestent. Volumus autem, ut praesentium transiungatis, etiam impensis, manu aliquius Notarii publici subscriptis, & sigillo persone in Ecclesiastica dignitate constitutis obsignatis, eadem prorsus fides adhibetur, quae ipsi praesentibus adhucetur, si forent exhibiti, vel ostendentes. Datum Roma apud S. Matrem Majorem per Annulio Piscatoris, die xx. Augusti, MDCXIX. Pontificatus Nostri Anno Nono.

J. F. Cardinalis Albani.

PARS QUARTA.

Examen Conciliorum.

CAPUT I.

Notitiae Preliminares.

Quid latine Concilium dicitur, Græcum sive appellatur: Utique appellatione promiscue utitur.

2 Potest autem Concilium dividi, primò in Ecclesiasticum, & sæculare. Ecclesiasticum (de quo solo hic agendum) ex etymologia nōminis allata ex canonibus, definiti potest, Congregatio hominum Ecclesiasticorum prudenter, auctoritate Prelatorum convocata, ad tractandum communis intentione de rebus Ecclesiæ necessariis, & utilitatibus ejus publicatis concernentibus.

3 Conciliorum Ecclesiasticorum secundum Glossam in can. *Conventibus*, 1. quæst. 7. alia sunt Universalia, seu Generalia, alia Localia, seu particulares. Concilium Universale Ecclesiasticum est, quod a Papa, vel ejus Legato cum omnibus (id est, totius Orbis Christiani) Episcopis constituitur. Unde, & co-

ecumenicum, id est totius orbis Christiani, & Universale, ex parte convocatorum appellatur: quia scilicet, ut sit legitimum, requiritur, ut ad illud convocatio Episcoporum (qui de jure communi vocari debent, tamquam vocem decisivam habentes,) sit Generalis & legitimè facta. Quamvis necesse non sit, ut omnes personaliter compareant, ut videat licet apud Bel-latum, libr. 1. de Conciliis cap. 17.

4 Concilium Particulare est ad quod non vocantur omnes Episcopi totius orbis Christiani. Hoc enim Concilium propriè particulare vocatur, opponiturque Concilio Universalis, ex parte Convocatorum. Etenim Concilium aliter particulare dici potest ex parte auctoritatis, seu quod auctoritatem eo, quod non adfringit omnes Christifideles nec sit in eo decisio pro tota Ecclesia, nisi à Romano Pontifice sic extendatur.

5 Conciliorum Particularium, propriè dicorum, alia sunt Nationalia, alia Provincialia, alia Interfœcana, seu Episcopalia. Nationalia sunt, que celebrant aliquis Patriarcha, vel Primas, cum Archiepiscopis, & Episcopis, unius aliquius Regni, aut nationis, seu durarum, trium pluriumè provincialium. Talia sunt multa Concilia Romana à Summo Pontifice cum Episcopis Italicis tantum celebrata, de quibus Turrecum, 3. de summa Ecclesiæ cap. 3. Toletana item, & Africana, que uti subinde Universalia dicuntur, non tamen absolute, sed vel quia sunt Universalia, & Generalia, in illo, vel isto Regno, natione, aut provinciis, vel quia sunt Universalia quodad auctoritatem, quia scilicet, quatenus approbata à summo Pontifice, omnes Christifideles ad sui observationem astringunt.

6 Provincialia dicuntur, que Archiepiscopus, seu Metropolitanus celebrat cum suis suffraganeis, Episcopis, Abbatibus, aliquis Clericis sue Provinciis. Olim quidem bis singulis annis ut pater, Cap. de Conciliis, 2. can. Quoniam 7. & aliis; postmodum autem semel, can. Quoniam cap. sicut olim 25. Hodie vero ex decreto Concilii Tridentini, Sess. 24. cap. 2. de reform. qualibet saltem triennio cogi jubentur per Metropolitanum, aut eo legitime impedito, per Episcopum antiquiorum, non tamen per Episcopum exemptum, qui Archiepiscopum semel elegit, etiam super omnes fecit, & promotione sue antiquior. Zerola in præ- Episcop. parte 1. V. Concilium ad §. 7. Et decr. Congr. Card. Interp. Concil. Trident. II omnes Episcopi, aliqui que, quibus id vel ex iure (ut Abbates in sua provinciis comparent, five Abbatibus habeant, five Comendas can. decretimus dicitur 18.) vel ex confutudine compexit, sub certis penit. interestebant. Talia concilia sunt plura Tomi Conciliorum videnda.

7 Ad coram Convocationem, aut Celebrationm non requiruntur presentes, vel auctoritas Primatis, aut Patriarchæ, arg. d. cap. de Conciliis.

8 An autem ad ea soli Episcopi vocandi sint, contraverserit. Placet affirmativa sententia, quia iura hæc de re loquentia tantum faciunt mentionem Episcoporum, quod Universalia vien definientur habent; & omnes Christifideles constringunt, can. 1. §. 1. dicitur 15. cap. 5. in fin. de conf. & filiis leg. nro 4. Cod. de Summa Trinitate, Concil. Florent. in unione Armenorum. Particularia vero non habeant vim definienti, sed solum procurandi, ut quod alii, sive generaliter, sive specialiter statutum est, observetur. Similiter non omnes constringunt, sed tantum subditos, quamdui in Regno, vel diœcesi morantur, juxta cap. 2. de confit. in 6. leg. fin. D. De iurisdict. omnium Judic. Ubi dicitur, quod extra territorium jus dicenti impune non pareat. Hoc tamen discernit intelligendum est de illis Particularibus Concilii, quae non sunt Universalia quodad auctoritatem, id est, que neque sunt à Summo Pontifice Generaliter ad constringendos omnes Christifideles approbata, neque in corpus Canonum relata, ut videat licet in cap. 2. in fin. de electio- rib. cap. ne Episcopi in fin. de temp. ordin. capit. I. in fin. de filiis Presbyt. & alibi.

Nam quæ à summo Pontifice generaliter comprobata sunt, perinde obligant omnes Christifideles, atque si ab ipsorum convocata, & celebrata essent, juxta vulgarium illud: Nofra facimus, quibus auctoritate nostrarum imperium. Plurima autem Concilia Particularia, ordine Alphabetico recentata, videat licet apud Boctum, lib. 2. De jure sacro à num. 150. usque ad num. 157. inclusivè.

9 Distinguuntur Concilia Particularia ab Universaliis, quod Universalia vien definientur habent; & omnes Christifideles constringunt, can. 1. §. 1. dicitur 15. cap. 5. in fin. de conf. & filiis leg. nro 4. Cod. de Summa Trinitate, Concil. Florent. in unione Armenorum. Particularia vero non habeant vim definienti, sed solum procurandi, ut quod alii, sive generaliter, sive specialiter statutum est, observetur. Similiter non omnes constringunt, sed tantum subditos, quamdui in Regno, vel diœcesi morantur, juxta cap. 2. de confit. in 6. leg. fin. D. De iurisdict. omnium Judic. Ubi dicitur, quod extra territorium jus dicenti impune non pareat. Hoc tamen discernit intelligendum est de illis Particularibus Concilii, quae non sunt Universalia quodad auctoritatem, id est, que neque sunt à Summo Pontifice Generaliter ad constringendos omnes Christifideles approbata, neque in corpus Canonum relata, ut videat licet in cap. 2. in fin. de electio- rib. cap. ne Episcopi in fin. de temp. ordin. capit. I. in fin. de filiis Presbyt. & alibi.

Nam quæ à summo Pontifice generaliter comprobata sunt, perinde obligant omnes Christifideles, atque si ab ipsorum convocata, & celebrata essent, juxta vulgarium illud: Nofra facimus, quibus auctoritate nostrarum imperium. Plurima autem Concilia Particularia, ordine Alphabetico recentata, videat licet apud Boctum, lib. 2. De jure sacro à num. 150. usque ad num. 157. inclusivè.

CAPUT II.

Questiones.

QUÆRES L

Quoniam sunt Concilia Generalia approbata.

Respondeo. Sunt decem, & octo. Primum est Nicenum, quod celebratum est ab anno 327. usque ad Annum 330. qui fuit annus 15. Sylvestri Papa, & 20. Constantini Imperator. Ita hoc Concilium venerunt Episcopi 318. Et duæ postmodum controversiae definite sunt. Una de die Paschatis, ut die Dominica post quartam Decimam Lunam Martii celebratur, Altera de Divinitate Christi, & cum Parce aquilatate adversus Arianorum hereticam.

Secunda Synodus est Constantiopolitanæ, celebrata anno 321. adversus Macedoniam, negantem Spiritum Sancti Divinitatem: Theodosio seniore Imper. ac Damaso Summo Pontifice. Ad quam convenierunt Episcopi 150.

Tertia Synodus est Ephesina I. que coacta est anno 431. Theodosio Juniore Imper. & Cælestino I. Summo Pontifice: ad quam convenierunt Episcopi 200. In hac Synodo Cyrilus Alexandrinus locum Romani Pontificis obtinuit. Causa Concilii fuit Nestorii Episcopi Constantiopolitanæ nova heres, que Christum in duas personas dividiebat.

Quarta Synodus est Chalcedonensis, que anno 501. collecta est adversus heresem Eutychianæ Archimandritæ, qui unam tantum naturam in Christo afferat post incarnationem. Acta vero est hac Synodus Leone I. Summo Pontifice, & Marciiano Augusto. Adfuerunt in ea 630. Episcopi.

Quinta Synodus Generalis fuit Constantinopolitana II. habita anno 533. imperante Justiniano Imperatore: ad quam convenierunt 165. Episcopi, praefatusque Vigilius Papa nomine Eutychius Patriarcha Constantinopolitanus. In ea preter damnationem Origenis, ejusque scriptorum, tria capitula in Concilio Chalcedonensi non reprobata, damnata fuere.

Sexta Synodus Generalis fuit Constantinopolitana III. celebrata anno 680. cui 289. Episcopi interfuerunt, 4. Agathonis Papa Legati, ipseque, ut defensor, Constantinus Pogonatus Imperator. Heres Monothelitarum, seu unam tantum in Christo voluntatem asserterentum in ea damnata fuit.

Septima Synodus fuit Nicena II. anno 787. sub Adriano Papa, & Constantino Imperator. Celebrata ab Episcopis 350. presidenibus Legatis Romani Pontificis. Coacta fuit hac Synodus adversus Iconomachos, qui Sacras Christi, & Sanctorum Imagines omnino honore spoliabant.

Octava Synodus est Constantinopolitana IV. que celebrata est anno 889. Adriano II. Summo Pontifice, & Basilio Augusto. Convenierunt Episcopi 383. adversus Photium intrusum, qui depositus, & Ignatius antea iustè depositus restituuntur: Imaginibus honor redditus.

Nonum Concilium est Lateranense I. Episcoporum 300. & amplius, anno 122. Contra Saracenos pro recuperanda Terra Sancta tempore Calixti II. & Henrici V. Imper.

Dicimum est Lateranense II. Episcoporum mille anno 376. contra Antipapas, & pro Jure Clericorum. Undecimum est Lateranense III. Episcoporum ferè 300. pro reformatione Ecclesiæ, & contra Vvaldemaros anno 1179. tempore Alexandri III. & Friderici Imper.

Duodecimum est Lateranense IV. Patrum 1283. anno 1215. contra varias heres, & pro Terra Sancta recuperanda tempore Innocentii III. & Friderici Imper.

Tertium decimum est Lugdunense I. anno 1245. contra Imperatorem Fridericum, & pro Terra Sancta recuperanda tempore Innocentii IV.

Quartundecimum est Lugdunense II. Patrum fe- mille contra errorem Graecorum tempore Grego-

Examen Ecclesiæ.

rii Decimi & Rodulphi Imperatoris anno 1274.

Quintum Decimum est Viennense anno 1311. Episcoporum 300. contra varias heres tempore Clemens V. & Henrici VII. Imper.

Sextundecimum est Florentinum anno 1438. Patrum 141. contra errores Graecorum, tempore Eugenii IV. & Alberti Imper.

Dicimum septimum est Lateranense V. anno 1517. Patrum 114. contra schismata, & pro vatis negotiis tempore Juli II. & Leonis X. & Maximiliani Imperatoris.

Dicimum octavum est Tridentinum anno 1545. inchoatum, 1563. absolutum. Coacta fuit hac Synodus contra heres Luteranorum, & pro Ecclesiæ reformatione tempore Pauli III. Julii III. ac Pii IV. & Caroli V. ac Ferdinandi Imperatoris.

QUÆRES IL

Quoniam sunt Generalia Concilia reprobata.

Respondeo sunt septem. Primum est Antiochenum, anno 345. anno 5. Constantii Imperator. in quo damnatus est Athanasius, & via patefacta ad eversio-nem Concilii Niceni.

Secundum est Mediolanense, Episcoporum plusquam 300. anno 354. tempore ejusdem Constantini, in quo etiam fides Catholica damnata est.

Tertium est Ariminense Episcoporum 600. sub eodem Constantino, anno 363. in quo sublata est de symbolo nomen consubstantiale.

Quartum est Ephesinum II. tempore Theodosii Julianoris, anno 459. in quo factione Diocorii occisus est S. Flavianus Episcopus Constantinopolitanus, & Legati Romani Pontificis Leonis fugati; ac deinde heres Eutychiana confirmata.

Quintum est Concilium Constantinopolitanum sub Leone Isauto contra Sacras Imagines, anno 728. qui fuit 13. Imperatorum ejusdem. Interfuit huic Sanctus Germanus Patriarcha, qui quia non consenserit à Sede Constantinopolitanæ dejectus est.

Sextum est Concilium Constantinopolitanum sub Constantino Copronimo, anno 754. Convenierunt Episcopi 338. Sed nullus adfuit Patriarcharum excepto Pseudo-Episcopo Constantinopolitanus. Definitum est in hoc Concilio abolendas esse Christi, & Sanctorum Imagines. Reprobatum est hoc Concilium in VII. Synodo, auct. 6.

Septimum est Concilium Pisanum, anno 1511. congregatum ab Imperatore & Rege Gallie, & aliquot Cardinalibus contra Julianum III. Papam. Reprobatum est paulo post in Concilio Lateranensi sub Julio III. session. 2. &c.

QUÆRES III.

Quoniam sunt Concilia partim Approbata, & partim Reprobata.

Respondeo sunt sex. Primum Sardicense Episcoporum 376. anno Domini 347. tempore Constantii Imper. & Basilio Augusto. Convenierunt Episcopi 383. aduersus Photium intrusum, qui depositus, & Ignatius antea iustè depositus restituuntur: Imaginibus honor redditus.

Secondum est Concilium Syriense, quod celebratum est anni quinque post Sardicense, hoc est Anno Domini 356. Libero Summo Pontifice, & Constantino Imper. In hoc enim Concilio duas Formulæ fidei differentes inter se edite sunt.

Tertium est Concilium Quinsextum anno 692. celebratum, in quo continentur Canones Trullani, quæ partim sunt reprobata, quæ sine illis Autoritate summi Pontificis editæ fecerunt, & aperte Sergius Papa, qui tunc vivebat, reprobavit hanc hereticam synodus.

Partim sunt Approbata, quia & si Canones illi ex se nullam vim habent, aliqui tamen postea probata sunt à Pontifice, aut aliis legitimis Conciliis, qualis est Cas. 82. De pingendis Imaginibus, receptus ab Adriano Papa & VIII. Synodo.

Quartum est Concilium Francofurtense, quod ce- lebra-

lebratum est anno 794 Adriano I. Pontifice, & Carolo Magno Francorum Rege. Hoc Concilium ab Adriano confirmatum fuit, quantum ad eam partem, in qua definitur, Christum non esse Filium Dei adoptivum, & ab eodem reprobatur, quantum ad alteram partem, in qua ex errore damnatur VII. synodus.

Quintum est Concilium Constantiense Patrum sermone, quod quidem quantum ad primas sessiones, ubi definit Concilium esse supra Papam, reprobatur in Concilio Florentino, & Lateranensi ultimo; quantum vero ad ultimas sessiones, & ea omnia, quae probavit V. ab omnibus Catholicis recipitur.

Sextum est Concilium Basileense, cuius nihil est ratum, & probatum, nisi quadam dispositiones cirensis beneficia, quae a Concilio factae fuerant, quas pacis, & unitatis gratia Nicolaus Papa approbavit. Concilium vero ipsum reprobatur in Concilio Lateranensi Ultimo *scilicet*.

QUERES IV.

Quemam sive Concilia dubia.

Répondere est potissimum Concilium Pisanum, anno 1409, celebratum, quod non est manifeste nec probatum, nec reprobatum; nam ex una parte depositis Gregorio XII. & Benedicto XIII. elegit Alexandrum V. qui inter veros Pontifices numeratur; ex altera vero Sanctus Antoninus 3. part. tit. 22. cap. 5. §. 2. & 3. afferit, ipsum esse conciliabulum ad schismatique tollendum; & tamen illud non sufficit, sed auxit, si vero absolute sufficit reprobatum, utique Alexander VI. non sextum, sed quintum appellaret.

Q. U. A. R. E. S. V. Quid praecepsit morandum circa Concilia universalia ante Tridentinum celebrata.

Répondere. In Concilio Niceno damnata fuit Heres Arii negantis Divinitatem Verbo, idest secunda persona Sanctissime Triadi, editumque consequenter symbolum Fidei, quod recitat à Sacerdotibus, in Missa, & in eo postea illa verba consubstantiam Patri cum Attiani blasphemando asserterunt Filium Dei non eisdem esse cum Patre substantiam, sed tantummodo similitudinem, statutum est quoque inter alia, quod non debet in Ecclesia Catholica celebrari Pascha ex tempore, quo ab Hebreis celebratur, neimpe die quadragesima Luna primi mensis.

In Constantinopolitano damnata fuit Heres Macedonii, qui Spiritu Paracelto Divinitatem negabat; unde ad symbolum Nicenum addita sunt et, que ad Spiritum Sancti Divinorum specant: in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem ex Patre Procedentem, cum Patre, & Filio simul adorandum, & Consecrandum, qui locutus est per Prophetas, quae Patres Nicene synodi minime exprefserunt, quod tunc exorta non fuerat heres, que Spiritus Sancti Divinitatem negabat. Sunt editi Canones septem.

Concilium istud quidem laudem meruit in deserenda fidei veritate: simulque virtutem, quia pravaente, in illo Timothei Alexandrini factione, immensu virum meriti Gregorium Episcopum regiam Ubis dejectum: & quia defundit in ea Synodo Meletio Antiocheno, cum suis antea synodi Alexandrinus, cui magnus praefecit Athanasius, deceto sapientissime constitutum, ut qui ex duobus Dignissimis Antiochenis Ecclesias Pontificibus Meletio, & Paulino prior moretetur, non alium haberet successorem, quam alterum & duobus relictum superstitem: idque Damasus Romanus Hierarcha, ut sic finirent schisma, perutigeret, Gregoriisque Nazianzenus, quem mox illa synodus depositus, & Patres ad hoc impensis hortarentur; simulatione tamen Damasi, & Latinorum concitata graca synodus malum continuari schisma, quam Paulinum Meletio subtagit.

Et in Ephesino damnata fuit heres Nestorii Episcopi Constantinopolitanus, ponens in Christo duas personas humanam, & Divinam. Unde dicebat Beatissimus Virginem dici non debet Dei genitricem, sed

Christi hominis. Item Christum hominem gratia, & adoptione, non natura esse filium Dei. Hanc haeresi Nestorius ex Theodoro Mopsuestensi Episcopo acceptit: qui postea condemnatus est in Concilio V. Generali.

Non est omittefides modus quo incarnationis Dominice ineffabile mysterium explicet hec synodus his verbis: Non dicimus, quod Dei natura conversa, vel immutata facta sit caro, nec quod in totum hominem, qui ex anima est & corpore, transformata sit, sed magis quod carnem animaliam anima rationali sibi copulaverit; verbumque substantialiter, ineffabiliter, & incomprehensibiliter factus sit Homo, & nuncupatus sit etiam Filius hominis, non nuda tantummodo voluntate, sed nec assumptione sola persona, sed quod diverse quidem nature in unum conveniunt, unus tamen ex ambabus Christus, & Filius, non evanescuta, vel sublata diversitate naturarum, per coniunctionem, sed quia simul nobis efficiunt unam Deum, & Christum, & Filium, id est Divinitatem, & humanitatem per arcannam illam ineffabilemque copulationis adunationem.

Est item specialiter notandum, quod scribunt Ephesini Patres in synodica ad Clerum, populumque Antiochenorum Episcopula, Deiparam Virginem Mariam comitante Apolo, & Euagelista Joanne Ephesum ex Iudea profectam, reliquum ibi vita transegit. In Civitatem (inquit) Ephesorum pervenit, in qua Joannes Theologus, & Deipara Virgo Sancta Maria.

Circa quartum Concilium oecumenicum, idest Chalcedonensem notatum dignum est praeter ceteris, quod in hac synodo damnata fuit heres Eutychetus Abbatis, qui prætextu declinandi heresim Nestorii docuit naturam humanam per Incarnationem Verbi taliter suis absortum intra verbum, tamquam in immanem Abyssum, ut non retinuerit veritatem naturae humanae, sed tantum apparentiam, & figuram. Edidit etiam multis Canonibus, in quibus plura salutaria prescrifti præferunt contra simoniae ordinantes, & ordinatos, & contra Ecclesiasticorum negotiationem.

Quintum Concilium universale, idest Constantinopolitanum secundum habet hoc specialiter notanda: Vigilius Papa ambitiose Pontificatum ingressus postea sanctissime pro fide Catholica stetit. Concilium cogit, cui Justinianus ipse Imperator interfuit. Papa in Concilio per se ipsum non fuit. Damnavit Concilium multos errores præferunt istos; quod in Christo ficiunt due natura ita & efficiunt duas personas; quod Unus Verbi cum natura humana facta sit non secundum Personam, sed secundum gratiam; quod BB. Virgo non sit Genitrix Dei, sed Christi hominis. Condemnavit etiam errores Origenis, & Euageli, & aliorum. Quod autem S. Gregorius Magnus loquens de Synodo ita lib. 3. Epist. scriperit quod haec Synodus de Persolis, & non de Fide aliquid gesserit, intelligendum est quod Synodus damnavit personas hereticorum errorum manifestos, etiam damnatos, & quod non huius errorum veluti in questionem adduci, sed tamquam manifeste tales ex iam damnatis in quatuor oecumenicis Conciliis precedentibus rescripsi.

Sexta Synodus, idest Constantinopolitana tercia incepta fuit sub Pontificatu Agathonis Papa tertii, & confecta sub Leone secundo, qui acta Concilii approbat. Poterò duodecim post annos rursum convocatum, & in eo Canones Trullani celebres confecti sunt, ac publicati. Num Synodus nullos Canones edidit, disputatur acrier hinc inde, quia runc Concilio non adiunxit Legati Apostolici, nec fuit Concilium Constantinopolis in Palatio, qui Trulli vocatur a Romano Pontifice convocatum. Quare non videtur Concilium suisse legitimum, ut Canis lib. 5. de locis cap. ultimo expresso negat Canones Trullanos esse de Fide, & cum eo nonnulli. Videatur hac de Bellarmine in Controversiis, ubi de hac Synodo agit.

Septimum Concilium oecumenicum, idest Nicenum Secundum, definitum Crucis non deberi cultum Latriti, sed minorem. Sed cum Sanctus Thom. 3. part. quæstion. 25. afferat Crucis, & Imagini Christi cultum Latriti debiti, ad conciliandam Angelici Praeceptoris Doctrinam cum definitione septima Synodi Generalis, dicendum est, mentem Sancti Doctoris esse

esse debeti Crucis, & Imagini Christi cultum Latriti minus propriè dicta, nempe latriti, que significat cultum Divinum, qui debetur alicui non propter se, sed propter aliud, quod ab ipso representatur, quo cultu latriti propter aliud dicto, colitur & natura humana Christi Domini, & species Eucharistie conformatæ, sed nobilitori latriti, quam Crux, & Imago.

Octavum Concilium generale fuit Constantinopolitanum quartum. In hac Synodo definitum fuit sacras, & Apostolicas traditiones servandas esse, sicuti Verbum Dei scriptum. Definitum item fuit deberi cultum Sacris Imaginibus Iconodolastarum haeresi condemnata. Item contra quoddam Philosophos novitatis amicos definitum Concilium unicam animam culibet homini inesse, sicuti & unica fuit in Christo Domino.

Nonnum Concilium Generale, scilicet Lateranense primum illud est, in quo actuū fuit de pace componenda cum Henrico III. alias IV. qui deinde excommunicatus fuit a Gregorio VII. & privatus Regno tum ipso tum ejus Filii Henrici IV. quia Schismati. Verba, quibus Gregorius Henricum IV. privavit, sunt hoc relatu digna: quas ob causas ego, protesta Apostolica mibi a Deo delata, Henricum Henrici Imperatoris Filium Regno Germania titulus etiam spolio, & Christianorum obedientia privo, & omnes religione jurisprudenti, quo se illi obstrinxerint, absolvō: contra verō, ut Rodolphus a Primatis Germanie in Henrici locum declaratus, regnum administrat, & tunc nomine vestro, omnibus, qui fidem ei proficerint, omnium peccatorum remissionem, & veniam in hoc, & in futura vita concedo, & ut Henricum ob suam superbia regis dignitate depello, sic Rodolphus proper suam humiliatem, & obedientiam in postea repono. Inde dimicillo Concilio, Regiam, & Imperioriam Coronam ac Rodolphum transmisit.

In Decimo Generale Concilium scilicet Lateranensi secundo salutaribus decretis lata Ecclesia Gallicana disciplina erecta est, & Henricus IV. eisdem de causa per Urbanum Secundum cum Clemente Antipapa ab hoc Imperatore ad Pontificem Dignitatem elevato anathemate obstrix est. Sanctus Antoninus scribit in hoc Concilio constitutum esse, ut septem horarum preces BB. Virginis quotidie recitarentur, ut dies Sabati ad honorem ejusdem dedicarentur. Quod singulariter dignum censeo, ut referatur, et expeditio facta contra Saracenos, & recuperatio Terra Sanctæ ope hujus Sacrae Synodi, & Urbani secundi, qui in Concilio tam servide peroravit, ut singuli, qui aderant divino Spiritu concitati ab bellum pro templu Christi recuperando confitent exarserint, & altissimis vocibus bellum uno animo conclamarint. Quo strepitu sedato Pontifex ita locutus est (Gratias, inquit, ago Deo maximas, quod vos tanta animorum contentione, & alacritate arma pro Christo Redemptore vestro suscepimus esse ostenditis. Neque etenim tam repentina in tam diversis gentibus insipitatio sine gravissimo ipsius impulsu esse potest. Nos autem, ut studia vestra, quoad possumus, adjuvemus, misericordia Dei in Beatorum Petri, & Pauli clientelam, tamquam vera obedientia filios suscipimus, & ab omnibus vexationibus corporis fortunamurque tutos esse constitutus) His vocibus iterum incensit omnes Sacre se Militia devorarent. Centum millia virorum congregata sunt Crux signata, unde postea Crucifixa denominata est. Imperante praeter ceteris valore, ac prudentia Gorifredi Bullonis quadrienni spatio ab anno Domini 1096. usque ad annum 1099. recuperata sunt multa in Syria Urbes, & oppida. Anno 1098. 3. Non. Junii ferrum Lancea, quo Latus Christi in passione aperatum fuit, repertum per revelationem B. Andree Apostoli, coque ante militum Exercitum delato Urbs Hierosolyma capta fuit, cique Bormundus Guiscardii filius, primus Princeps constitutus est. Hierosolyma anno sequenti 1099. Idibus Junii feria sexta in Christianorum decisionem, & potestate venerunt. Constitutum est Hierosolymitanum Regnum, & totius illius regni designatus est primus Rex communis omnium confensu: qui stupenibus omni-

Examen Ecclesiast.

bus, primus in muros ascenderat. Qui tamen titulo regio ut numquam voluit.

Undecimum Concilium generale, idest Lateranense tertium sub Alexando tertio, qui præfuit illi, quinquaginta Canones edidit circa Ecclesiasticam disciplinam. Speciali nota digna est lex, quam in hac Synodo edidit Pontifex, ut in electione Romanorum Pontificum ad evitanda schismata debent stare pro electo bina suffragiorum tertiae partes. Nam vita functo Adriano tertio electus est ipso Alexander Tertius a seprendecim, verum a duobus electus fuit Octavianus Romanus, qui favente Imperatore duodecim annos Ecclesiam vexavit. Tandem urgentibus calamitatibus se ad Alexandri pedes abiecit, a quo fuit anathematis nexu fatus. Hac igitur de causa Alexander generale Concilium cepit, & supradictam legem fancivit.

Duodecimum Generale Concilium fuit Lateranense IV. sub Innocentio Pontifice hujus nominis tertio. Coactum fuit ad inveniendum efficacem remedium contra Maumethanos, qui in dies imperii magnitudine proficiebant, & praefertim ad uniuersos Principes Christianos contra eosdem, ac Terram Sanctam ab eorum Tyrannide recuperandam. In hac Synodo speciali nota digna est, quod actuū fuit, ac definitum contra errorem Abbatis Joachim. Hic docebat, quod unita divina Trinitatis non erat unitas vera, & propria, & essentialis, sed tantum collectiva, & similitudinaria, ita ut modo, quo mille cives, exempli gratia vocantur unus Populus, sic tres Personæ divinae vocantur unus Deus. Hunc esse errorem in fine Concilium hoc Lateranense oecumenicum declaravit.

Decimum tertium Generale Concilium, idest Lugdunense primum celebratum anno 1245. sub Innocentio IV. habet hoc notatum dignum, quod actuū est contra Fridericem secundum Imperatorem: etenim vocante illum Concilio, & ipso renunciante, judicatus fuit Imperator, tanquam Ecclesie Christi rebellis Ecclesiasticis censuris petitus, ac Imperio privatus. Actum quoque fuit in illo de recuperanda Terra Sancta, Sancto Ludovico Francorum Rege constitutus duce quinta expeditionis, a qua post multas calamitates, ac Belli vices, quinto post anno in Galliam reverens est.

Decimum quartum Generale Concilium, idest Lugdunense secundum celebratum anno 1247. Regnante summo Pontifice Gregorio Decimo, hoc habet peculiare, quod in eo definitum fuit Spiritum Paraccliticum à Patre quidem, & Filio procedere, sed unica tantum spiratione, ac unicò principio.

Decimum quintum, idest Viennense, peculiare hoc habet, quod editi sunt in eo Clementina Constitutiones. Item quod ibi damnata fuit hoc propositio: *Anima Rationalis non est vera & perfecta humani corporis forma*. Damnatur, ut Hæretica. Pariter damnata fuerunt Beguadorum, & Beguinarum Alemaniæ Mulierum errores, qui sunt hujusmodi.

Primus. Quod homo in vita præsentis tantum, talem perfectionis gradum potest acquirere, quod redditus penitus impeccabilis, & amplius in gratia proficer non valeret. Nam (ut dicunt,) si quis semper posset proficere, posset aliquis Christo perfectior inveniri. Secundus. Jejunare non oportet hominem, nec orare potest aquam gradum perfectionis hujusmodi fuerit assecutus, quia tunc sensibilis est ita perfectæ Spiritui, & rationi subiecta, quod homo potest liberè corpori concedere quicquid placet. Tertius. Quod illi, qui sunt in prædicto gradu perfectionis, & spiritus liberatis, non sunt humanæ subiecti obedientia, nec ad aliqua præcepta Ecclesie obligantur: quia (ut assertur) ubi Spiritus Domini, ibi libertas. Quartus. Quod homo potest ita finalē beatitudinem secundum omnem gradum perfectionis in præsenti assequi; sicut etiam in vita obtinebit beatia. Quintus. Quod quelibet intellectus Creatura in se ipsa naturaliter est beatia: quod Anima non indiget lumine glorie ipsam elevante ad Deum videndum, & eo beatè fruendum. Sextus. Quod si in actibus exercere virtutem est hominis imperfeci; & perfecta anima licetiat à se virtutes. Septimus. Quod Mulieris osculum (cum ad hoc natura non inclinet) est mortale peccatum: a

Ex 2. 858

Aus autem carnis (cum ad hoc natura inclinet) peccatum non est maximè cum tentatur exercens. Odavus error, quod in elevatione corporis Christi Iesu non debet assurgere, nec eidem reverentiam exhibere: affectantes quod esset imperfectionis eidem si à puritate, & altitudine sua contemplationis tantum descendenter, quod circa mysterium, seu Sacramentum Eucharistiae, aut circa passionem humanitatis Christi, aliqua cogitarent.

Decimum sexum Pisanum fuit, quod ut Acephalum habetur à pluribus, eo quod à nullo Pontifice convocatum tempore schismatis. Erenim secundum est, quod Regnante Urbano VI. nimis severa contra Sanctæ Romanae Ecclesie Cardinales, indignata plerique alium Pontificem elegenter sub pretextu quod electio Urbani libertate caruerat, ac proinde non esset legitimè Electus, vocarunt Clementem septimum, cui deinde mortuo Petrus de Luna succederunt, qui plus nimis annos Ecclesiam perpicacum ambitione porro etiam dilaceravit. Porro etiam Urbano Sexto è vivis sublato in eum locum elegerunt Cardinales Roma de gentes Bonifacium Nonum, & post hunc Innocentium VII. ac deinde Gregorium duodecimum. Regnante itaque Gregorio XII. Pontifice Romæ a Galliis, Benedicto decimoctavo Antipapa, celebratum est Concilium Pisanum, ibique ambo Pontifices depositi, ac electus Petrus Philaretus, quem Alexandrum V. non caparunt. Sed fructu: nam schismæ eo magis invanuit, & inconvenit Christi Domini vestis, idest Ecclesia in tres partes discisa est. Quare Decimum septimum Concilium ecumenicum in urbe Constantiensi ad tollendum schisma coactum denique est auctoritate Joannis Vigesimi tertii, qui Alexandro V. successerat. In hac Synodo depositi fuerunt tres Pontifices schismatis prosequentes, nempe Benedictus XIII. Gregor. XII. & Joannes XXIII. & electus unanimi consenso Martinus quintus, qui approbabit deinde acta Concilii, & eo dimisso schismæ finem denique accepit. Condemnatis 5. Synodus Articulos, quosdam hereticos Joannis Wicelli & item Articulos hereticos Joann. Hus. Articulos Joann. Wicelli & item Joann. Hus habentur initio tom. 1. Partis Claudi Croix Soia Iesu. Alium Articulum de Tyrannis condemnavit Concilium sequente:

Quilibet Tyrannus potest, & debet licere, & meritorio occidi per quemcumque vassallum suum, vel subditum, etiam per clariores infidias, & subtiles blandicias, vel adulaciones, non obstante quicunque praefatio iuramento, seu confederatione fidelis sumeo, non excepta fementia, vel mandato judicis cuiuscumque. Adversus humum errorum fatigans hac Sancta Synodus exurgeat, & ipsum funditus tollere, declarat & definit hujusmodi Doctrinam exponit in fine & in mortibus, ipsamque tanquam hereticam, scandalosam, & ad fraudes, deceptions, mendacia, & prædictiones, perjuria vias dantem reprobat, & condemnat. Declarat insuper, & deinceps quod pertinaces Doctrinam hanc pernicioseissimam afferentes sunt heretici, & tanquam tales iusta canonicas sanctiones punienti.

Decimum octavum Concilium ecumenicum nempe Basileense coactum à Martino V. degeneravit in Conciliabulum sub Eugenio Quarto in Martini V. Defuncti locum suscepit. In hac Synodo damnatae fuerunt nonnullæ propositiones circa Christum. Item definita fuit BB. Virgo sive immaculatè omnipotente concepta, & nunquam, operante Divini Numinis gratia singulatè, actualiter subiaculatè originali peccato. Sed quia Nicolaus Papa hujus nominis quintus qui Eugenio IV. successit, nec alias deinde Pontifex ait. Concilium Basileensis, neque quoad Articulos Doctrinales approbat, propter definitiones illas non obligant in conscientia, nec sunt de fide.

Ferrariae coactum est ab Eugenio Quarto durante adhuc Concilio Basileensi, aliud Concilium ecumenicum, nempe decimum nonum, quod deinde graffante Petre Florentiam translatum est. Interfuerunt in eo Josephus Patriarcha Constantinopolitanus qui Florentia obiit, Joannes Paleologus Imperator Orientis, & multi Latinorum, & Græcorum Episcopi. In eo Concilio Græci ultimo cum Roman. convernunt super fiduci quinque articulis: videlicet de processione Spiritus

Sancti, de quo convernunt, ut sicut Latini dicunt (Ex Patre & Filio procedere) Graci more suo dicent (ex Paire per Filium procedentem) eo quod unus idemque esset sensus: & super articulo de Purgatorio convernunt: quia Graci Purgatorium esse post hanc vitam affirmant, sed non in certo loco, & in corporali igne, ut Latini. Et eo articulo, nimis primatum Romani Pontifici super omnem Ecclesiam conseruent Roman. Pontificem esse summum totius Catholicæ Ecclesiæ Pastorem, & caput.

Item convernunt de quarto articulo, quod Latini metiri addidissent Symbolo: (Filioque procedentem) Et de quinto articulo, quod Latini iustis de causis in azymo consecrarent, quamvis Graci suo modo in fermento. In eo item Concilio Armeni sece ad Ecclesiam Romanam reduxerunt: repererunt a Eugenio IV. Decretum fidei, in quo breviter continetur Doctrina, quam habet Ecclesia Romæ de septem Sacramentis. Bessarion Trapezuntinus, Nicenus Archiepiscopus, & Isidorus Thessalonicensis Archiepiscopus Ruthenorum, doctissimi in Latinis, & Græcis litteris, quod in eo Concilio multum laborassent pro concordia Ecclesiarum, in Cardinalium Ordinem cooptati sunt. Duravit hoc Concilium partim Ferraria, partim Florentia anno uno, & tribus mensibus. Speciali nota digna hic est definitio hujus ecumenici Concilii circa auctoritatem, & infallibilitatem Romani Pontificis definitio autem sic habet. Declaramus Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse Beati Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium iuriisque Ecclesie caput & omnium Christianorum Patrem, ac Doctorem existere, & ipsi in Beato Petro pacendi, regendi, & gubernandi universalem Ecclesiam à Domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis ecumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur.

Datum Florentia in sessione publica synodali anno 1439.

XX. Generale Concilium fuit Laranense, quod indicunt est à Julio II. anno Domini 1511. contra Concilium Pisanum. Nam Ludovicus XI. Francorum Rex Julio II. graviter succensus, eum Pontificia dignitate soliare tentans, conciliavit sibi amicitiam Maximil. Cesari, & utriusque opera coactum est Pisanum. Julio enim Roma egrediente, aliquot Cardinales a debita Pontifici fide pecunias & pollicitationibus Ludovicus Regis alleci, Pisis, qui convernunt. Generale Concilium Imperatoris Maximiliani, & Ludovicus Regis, & Cardinalium nomine indexerunt; missisque per Orbem terrarum littera: Julium Pontificem ad dicendam in Concilio causam vocarunt profus contra canones, & iura. Hujus Conciliabuli autores fuere Bernardinus Carabaj. Hispanus Episcop. Cardinalis Sabinius, Gulielmus Buttone Galius, Episcopus Cardinalis Praenitius, Franciscus Borgia Hispanus Archiepiscopus Cosentinus, Reginaldus Bria, Galius Episcopus Bojanensis presbyteri Cardinales, Fredericus Sanferinus S. Theodori Diaconus Cardinalis. Pontifex nihil contatus, eos omni dignitate, & titulis Ecclesiasticis privatis, & Gallia Regem Ludovicum, omnes item tanti facinoris, & Sacrifigii fautores, Hereticos, & Schismatics, interdicto per totam Galliam rerum Sacrarum usu pronunciavit, & Generale Concilium Lateranense indixit: quod ipsum morte est interruptum, & postea continuatum, & absolutum à Leon. X. anno 1517. 17. Kalend. Aprilis. In eo actu est de compendio moribus, tum Clericorum, tum Laicorum.

XXI. Generale Concilium fuit Tridentinum inchoatum sub Paulo III. anno salutis 1545. tribus Apostolicis Sedi Legaris prefidibus. Coactum est contra Lutheranos, & alios hereticos: nihilominus tam multa in eo constituta sunt ad abusum, & corruptos mores clericorum, & laicorum abolendos: ingentibus bellis translatum est Bononiæ anno 1547. postea sub Julio III. ex Bononia reductum est Tridentum: sed post octo menses, quam continuari coepit, Bello Germanico dissolutum est; ann. Dom. 1551. tandem

tandem sub Pio IV. Anno salutis 1572. continuatum est, precedentibus quatuor Legatis Sedi Apostolice, & praesidentibus duobus Cardinalibus, tribus Patriarchis, uno: & viginti Archiepiscopis, centum, & viginti Episcopis, septem Abbatibus, & septem Generibus Religiosorum Ordinum perfectis, triginta novem procuratoribus absentium, cum legitimo mandato. In eo tradi est doctrina, quam habet Ecclesia Catholica de peccato originali &c. Numerus Canoniconum librorum definitus est cum suis paribus, pro ut in Ecclesia Romana legi convernunt, & Latina vulgata editione continentur. Approbata est vulgata latina editio Sanctarum Scripturarum. Declarata itidem est Catholicæ de justificatione impi, de septem Sacramentis, de sacrificio Missæ, de igne purgatorio, & de Indulgencie. Sed quia Concilium Tridentinum semper à Theologis moralibus habetur præ mandib. hinc et, quod illius compendium alphabeticè coordinatum subiicit.

C A P U T III.

Notitiae peculiares de Sacrosancta Tridentina Synodo per Alphabetum exactissimum ordinatae.

Q uoniam Concilium Tridentinum maxime infirmavit moralibus Theologis in quavis materia, opera pretium duxi, ejus notitiae exactissimas coordinatae alphabeticæ serie, que talis est:

A B B A S .

A bbates, & quicunque exempti in quocunque loco nequeunt primam Tonsuram vel Ordines minores conferre, nisi suis subditis Regularibus. Item nec ipsi vel Capitulo, vel Collegia litteras dimissorias concedant Regularibus, Clericis, ut ab illis ordinentur. Peccant enim haec ad Episcopum Diocesanum, non obstantibus &c. Sess. 23. cap. 10. de Reform. &c.

A B B A T I S S A .

A bbatissa, vel superior non præstis duabus monasteriis, sed unum intra sex menses resignat, alioquin statim vacat, Sess. 25. cap. 7. de Regular. & Monial.

A B S O L U T I O .

Q uilibet Sacerdos, & filius Sacerdos habet potestatem absolvendi sacramentaliter a peccatis. Ejus actus abfolvendi non est merita declaratio, quod peccata sunt remissa, sed est actus judicialis, quo de facto absolvit a peccatis. Qui joco absolvoret, nec serio ageret, vero non abfolvet, Sess. 24. cap. 6. Nullius effectus est absolutione collata à ministro non habente ordinariam, aut subdelegatam Jurisdictionem. In Articleulo Mortis quilibet Sacerdos potest absolvere quolibet peccantibus a quibusvis peccatis, & censuris, Sess. 24. cap. 7. Absolutio peccatorum data a non habente potestatem ordinariam, vel delegatam in absolvendos, est nulla, sunt enim casus reservati, Sess. 4. cap. 7. de Caus. Reservis.

A B U S U S .

A bus circa Indulgentias, Reliquias, Sacras imagines &c. tollendis sunt per Concilia Provincialis, & per ipsos Episcopos, Sess. 25. Decr. de indulgentiis.

A C C E S S U S ad Moniales.

Vide Moniales.

A C C L A M A T I O .

C clamations Patrum in fine Concilii, Sess. 25. A in fine.

A D A M .

S tatim ac transgressus mandatum Dei in Paradiso, sanctitatem, & Justitiam, in qua constitutis fuit, amissit, & incurrit iram, & indignationem Dei, & Mortem, & captivitatem sub Dæmoni, Sess. 5. de Examen Ecclæsias.

peccato Originali. Tonus in deteriori per peccatum Originalis secundum Animam, & Corpus commutatus est. Sess. 5. de peccato Originali.

A D M I N I S T R A T I O .

A dministrator, five secularis, five Ecclesiasticus fabricæ Ecclesie etiam Cathedralis, Hospitalitatis, Confraternitatis Eleemosynæ, Montis Pietatis, vel iocorum piorum singulis annis, reddat rationem Ordinationis, nisi cautum est, in institutione, & ordinatione talis Ecclesie. Verum si ex consuetudine, vel privilegio, vel constitutione loci ratio effe reddenda deputatis ad id, tunc cum his adhibeatur etiam Ordinarius, aliter liberatio facta de administratione est nulla, Sess. 22. cap. 9. de Reform.

A F F I N I T A S .

A ffinitas ex copula illicita eos solos restringit, qui in primo, & secundo gradu conjunguntur. Sess. 24. cap. 4. de reform. Matr.

A P P E L L A T I O .

E st temendum ad innocentem præsumendum institutum, Sess. 13. cap. 1. de Reforma. Statuit Concilium Tridentinum, ut in causis visitationis, & correctionis, five habitabilitatis, & inhabilitatis, ne in Criminibus ab Episcopo, seu illius Vicario Generali ante defendantem sententiam ad interlocutorum, vel alio quocumque gravamine appelletur, Sess. 13. cap. 1. de Reforma. In causis hujusmodi, non obstante quocumque appellatione Episcopus procedat ad alteriota, nisi gravamen per definivit sententiam, vel ab ipsa definitiæ sententia appellari possit. Ibid. nempe Sess. 13. cap. 5. de Reforma. Acta prima instanti dentur Reis. Reo intra triaginta dies; & novus Judex nisi illis viis ad absolutionem Rei minimè procedat, Sess. 13. cap. 3. de Reforma. In appellationibus, & inhibitionibus servari debent Sacra constitutions, & praefactum constitutio Innoc. 4. Incipit: Romana quacunque confutandæ (habent app. in 6. cap. Romana); aliter nullæ sunt inhibitiones, & processus, Sess. 22. cap. 7.

A P O S T A S I A .

A postata à Fide non est rebaptizandus, dum reddit ad Fidem, Sess. 7. Can. 11. de Baptism.

A R C H I D I A C O N U S .

C aufe Concubinatus, neque cause Matrimoniorum, & Criminum ad Archidiaconos spectant, ut judicande, Sess. 25. cap. 14. de Reform.

A T T R I T I O .

S i volutatem peccandi excludat cum spe Venit, quicunque concipiatur communiter, ex iure Gehennæ, ac penitentiæ, est motus bonus, & ad Justificationem disponit in Sacramento Penitentie impetrantibus, Sess. 14. cap. 4.

A V A R I T I A .

L ucta, que sapiunt sordidam Avaritiam in electione, presentatione, nominatione, institutione, collatione Dignitatis alicuius, aut Beneficii Ecclesiastici interdicuntur sub penitentia Simoniacis latitatis, Sess. 24. cap. 14. de Reform.

A U C T O R I T A S .

B aptus circa Indulgentias, Reliquias, Sacras imagines &c. tollendis sunt per Concilia Provincialis, & per ipsos Episcopos, Sess. 25. Decr. de indulgentiis.

A V A R I T I A .

M erita Christi applicantur per Baptismum in forma Ecclesiæ rite collatum, tam Adulcis, quam Parvulus,